

Rigó Balázs

Tehetséggondozásból jeles

Beszámoló az ötéves Csányi Alapítvány által szervezett jubileumi Életút Napról

2010. június 5-én harmadik alkalommal rendezték meg a Millenáris Teátrumban az Életút Napot, amely a Csányi Alapítvány által támogatott tehetséges gyermekek számára biztosított bemutatkozási lehetőséget. A rendezvénynek a szokottnál is nagyobb a jelentősége, hiszen az alapítvány idén ünnepelte fennállásának ötödik évfordulóját. A program különlegessége az volt, hogy magában foglalta a szervezet által hagyományosan évente megtartott Tehetségnapot is. Az Életút Nap eseményeinek ismertetése előtt néhány gondolat az alapítvány tevékenységi köréről és a működését vezérlő elvekről.

A Csányi Alapítványt dr. Csányi Sándor, az OTP Bank elnök-vezérigazgatója hozta létre magánvagyonából, 1 milliárd forintos alaptőkével, azzal a céllal, „hogy a tehetséges, de hátrányos helyzetű gyermekek ne kallódjának el Magyarországon”. A szervezet országosan elismert szakemberekkel együttműködve – hazánkban egyedülálló módon – akár felnőtt korukig támogatja az Életút Programba tízéves korukban bekerülő, kiemelkedő képességű, ám rossz szociális körülmények között élő gyermekeket. A diákok kiválasztása több lépcsőben történik. Először helyi szinten kerül sor szelekcióra, elsősorban családgondozók és pedagógusok segítségével. Majd az alapítvány és a Debreceni Egyetem szakértői által kidolgozott pszichológiai és képességfelmérő tesztek, valamint interjúk után jutnak el a gyermekek a válogatás harmadik állomására, ahol a mentorok meglátogatják családjaikat, hogy hátrányos helyzetükről maguk is meggyőződjenek.

A programban minden gyermek számára egy – az erényeik mellett hiányosságait is figyelembe vevő – személyre szabott fejlesztési terv készül. Tanórán kívüli tevékenységüket az egyéni készségeket kibontakoztató projekttel összhangban, a szülőkkel és a tanárokkal is egyeztetve egy-egy mentor felügyeli és szervezi. A mentorok szerepét elkötelezett, szakmailag felkészült személyek töltik be. Többségük az Eötvös Loránd Tudományegyetem szakirányú képzésén végzett, hivatásos tehetségfejlesztő pedagógus. Az Életút Program „lelkéént” a mentorok az alapítvány működéséhez kapcsolódó térségekben részt vesznek a tehetségek kiválasztásában, a gyermekek személyes fejlesztési terveinek összeállításában, az egyéni vagy csoportos fejlesztőfoglalkozások, kulturális és sportprogramok, kirándulások szervezésében. Emellett folyamatos kapcsolatot tartanak fenn a szülőkkel és az iskolával, és nyomon követik a rájuk bízott tanulók szociális helyzetének alakulását. 2005-ben még csak két mentor dolgozott az alapítványnál főállásban, mára ez a szám tizenkettőre emelkedett. Munkájukat közel negyven fejlesztőtanárral segíti. A mentorokhoz egy-egy 12–15 fős csoport tartozik.

A mentorok tevékenysége a különböző régiókban a Közösségi Házak köré szerveződik. A Közösségi Házak a tehetséggondozás szakmai központjaiként egymást segítő hálózatot alkotnak a mentorokkal, és mintegy második otthonként szolgálnak a tanulók és családtagjaik számára. Az alapítvány házai ugyanis a fejlesztőfoglalkozások mellett szabadidős tevékenységeknek, klubfoglalkozásoknak és szülői találkozóknak adnak helyet, de teret biztosítanak a helyi közélet kiemelkedő személyiségeivel való kapcsolattartásra is. Jelenleg négy Közösségi Házat tart fenn a Csányi Alapítvány Jászberényben, Kaposvárott, Pécsen és Nagybjomban. Ezeket éppen az idei évben nyilvánította akkreditált Tehetségpontokká a Nemzeti Tehetségsegítő Tanács által működtetett Magyar Géniusz Projektiroda, az Életút Programban zajló magas színvonalú szakmai munka elismeréseként.

A Csányi Alapítvány jubileumi gálaműsorát sajtóbeszélgetés előzte meg. Ennek keretében a média jelen lévő képviselői az alapító, dr. Csányi Sándor tolmácsolásában megismerhették az alapítvány létrehozása óta eltelt öt év mérföldköveit és a szervezet jövőbeni terveit, majd Csermely Péter, a Nemzeti Tehetségsegítő Tanács elnöke fejtette ki gondolatait a tehetséggondozásról.

Dr. Csányi Sándor bemutatta az alapítvány megjelent kuratóriumi tagjait, megköszönte Csermely Péter professzornak, hogy elfogadta a meghívást a rendezvényre, majd külön üdvözölte a hallgatóság soraiban helyet foglaló Szita Károlyt, Kaposvár polgármesterét, a tehetséggondozó szervezet egyik elkötelezett támogatóját.

1. kép

Dr. Csányi Sándor beszéde az alapítvány sajtótájékoztatóján

Az alapító a beszámolója elején elmondta: amikor 2006-ban létrehozták az első Közösségi Házat Jászberényben, nyolc gyermekkel kezdték meg a munkát, és örömmel jelentette be, hogy ma már tíz csoportban 142 diák fejlődését követhetik figyelemmel. Eközben további harminc kiválasztott tanuló a kuratórium hozzájárulására vár, hogy a Csányi Alapítvány által támogatottak közösségének tagjává válhasson. Azt is megtudhattuk az elhangzottakból, hogy az alapítvány tervei között szerepel egy új Közösségi Ház megnyitása 2010 szeptemberében Szegeden, ahol a régióban elsőként két tizenöt fős tehetséggondozó csoportot hoznak létre.

Dr. Csányi Sándor ennek kapcsán utalt arra, hogy a jövőben további, immár az egyes kuratóriumi tagok egyéni érdekeltségén kívül eső, „független” megyékben kívánnak megjelenni. Az Életút Programhoz a későbbiekben csatlakozó térségek kiválasztásakor egyrészt az adott régióbeli hátrányos helyzetű gyermekek számát, másrészt azt veszik majd figyelembe, hogy helyi szinten milyen támogatást kaphatnak a tehetséggondozási projekt elindításához. Az OTP elnök-vezérigazgatója ezután beszámolt a nagybajomi csoportban szerzett pozitív tapasztalatáról. Elmondása szerint az alapítvány által patronált egyik diák testvérei – fivérük példája nyomán – befejezték, illetve hamarosan befejezik korábban félbehagyott középiskolai tanulmányaikat. Az említett élmény kapcsán abbéli reményének adott hangot, hogy a programban végzett munka közvetett módon is kifejtheti előnyös hatását, akár a támogatottak hozzátartozói, akár a társadalom szélesebb köreiből. Ezt követően felhívta hallgatósága figyelmét arra – a fentiekben már említett – különlegességre, hogy az Életút Program tízéves kortól az egyetem befejezéséig követi nyomon a gyermekek fejlődését. Kifejtette azon meggyőződését, hogy az alapítvány által preferált tehetségfejlesztési koncepció legnagyobb erőssége éppen az ilyen formában történő támogatásban rejlik, mivel ez biztonságot nyújt a diákok számára, és lehetővé

teszi, hogy ne csak rövid, hanem hosszú távú célokat is kitűzhessenek maguk elé. Büszkén nyugtázta, hogy az elmúlt évek tapasztalatai alapján a pártfogolt tanulók szinte valamennyien éltek a számukra biztosított lehetőségekkel, a lemorzsolódás csupán néhány fős volt, és többnyire esetükben sem a teljesítmény romlása játszotta a főszerepet.

Dr. Csányi Sándor arról is tájékoztatta a megjelenteket, hogy Nagybajomban 2010 januárjában nyitotta meg kapuit az alapítvány első saját tulajdonú Közösségi Háza. Ennek mintájára minden olyan helyen házat kívánnak építeni, ahol az Életút Program a későbbiekben működni fog. Példaként először Kaposvárt említette, ahol már folyamatban vannak az új közösségi épület felállításának előkészületei. Beszámolójából az is kiderült, hogy az alapítvány – az iskolaév közben zajló csoportos oktatás és egyéni képességfejlesztés mellett – a támogatott diákok számára az iskolai szünetekben is biztosít ismeretszerzési lehetőségeket. Kiemelte közülük a kétételes intenzív angol nyelvoktatással egybekötött brightoni látogatást, az erdélyi Szovátán megrendezett művészeti tábor, valamint a szövegértés fejlesztését középpontba állító zánkai tábor. Beszámolója végén dr. Csányi Sándor elmondta, hogy a jövőben tovább kívánja bővíteni a támogatottak körét, és végcélként az ezerfős létszámot jelölte meg.

Ezután Csermely Péter professzor vette át a szót, aki fejtegetése elején kiemelte: hazánkban nem a tehetséggondozó programok alacsony száma okozza a legfőbb problémát, hanem az, hogy ezek a lehetőségek nem elég széles körben ismertek, így éppen azokhoz a gyermekekhez nem jutnak el, akiknek a leginkább szükségük lenne támogatásra. Elmondta, hogy egy általa felügyelt kutatás több mint ezer olyan közoktatási intézményt és mintegy ezer civil szervezetet vett számba Magyarországon, amelyik valamilyen formában tehetséggondozással foglalkozik. Úgy vélekedett, különösen a hátrányos helyzetű fiatalokat érinti negatívan a szóban forgó területen tapasztalható információszegénység, mert ők nem rendelkeznek megfelelő kapcsolati rendszerrel ahhoz, hogy bekerülhessenek valamelyik tehetségeket felkaroló mozgalomba. Ezen a helyzeten igyekszik javítani az aktívan egy éve működő Magyar Génius Program, amelyet a Nemzeti Tehetségsegítő Tanács és a Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége 2006-ban indított el. Az említett program segítségével a közeljövőben nyilvánosságra hozzák a világhálón a Kárpát-medence egészére kiterjedő, úgynevezett „tehetségtérképet”, amelyen folyamatosan növekvő számban teszik közzé a tehetséggondozással kapcsolatos lehetőségeket.

Csermely Péter előadásából az is kiderült, hogy a térkép használatát a Nemzeti Tehetségsegítő Tanács által kijelölt Tehetségpontok segítik, amelyekből jelenleg 260 található a Kárpát-medence magyarlakta területein, és amelyek között – ahogyan azt a fentiekben már jeleztem – szerepel a Csányi Alapítvány négy Közösségi Háza is. A professzortól megtudhattuk azt is, hogy a Tehetségpontok „nyitott” intézmények, a szónak abban az értelmében, hogy bárkinek segítséget nyújtanak a tehetség felismerésében és kibontakoztatásában. Mindehhez azonban – tette hozzá Csermely Péter – magas színvonalú, megbízható szakértelem szükséges. Ezért a Nemzeti Tehetségsegítő Tanács 2010 őszétől tehetséggondozási szakképzéseket indít, amelyekre már 6000 pedagógus, illetve más érdeklődők, többek között a Csányi Alapítvány számos munkatársa és mentora jelentkezett. A tanács elnöke kifejezte abbéli reményét, hogy a jövőben az általuk szervezett szakmai programok is hozzájárulhatnak a hazai tehetséggondozás magasabb szintre emeléséhez.

Csermely Péter a Csányi Alapítvány munkáját méltatva megemlítette a Nemzeti Tehetségsegítő Tanácsnak azt az alapelvét, amely szerint valamilyen területen mindenki tehetséges lehet. Kiemelte, hogy ez a filozófia csak akkor érvényesülhet, ha az illetékesek a leghátrányosabbakhoz is eljuttatják a tehetségfejlesztés különböző lehetőségeit. Hangsúlyozta, hogy a Csányi Alapítvány, illetve az Életút Tehetséggondozó Program működése nemcsak azért kiemelkedő, mert az előbb említett kritériumnak a legteltesebb mértékben eleget tesz, hanem azért is, mert személyessége révén a szakmai mellett érzelmi biztonságot is nyújt a gyermekeknek.

Előadása befejezéseként Csermely Péter gratulált a Csányi Alapítvány valamennyi munkatársának az elmúlt öt évben elért eredményekhez, majd megköszönte áldozatos munkájukat. A Csányi család mellett külön kiemelte Fuszek Csillát, az alapítvány ügyvezető igazgatóját, a mentorokat és a kuratóriumi tagokat, valamint minden segítőt, aki hozzájárult ahhoz, hogy az alapítvány célkitűzései megvalósulhassanak. Végezetül hangot adott annak a meggyőződésének, miszerint Magyarországon akkor valósulhat meg az igazi tehetséggondozás, ha létrejön egy, a mainál „tehetségbarátabb” társadalom. Úgy vélekedett, ehhez elengedhetetlen a magyarság valamennyi tagjának a segítségével.

A sajtótájékoztató zárásaként dr. Csányi Sándor is megköszönte az alapítvány munkatársainak erőfeszítéseit, a szponzoroknak a támogatást, és kifejezte amiatt érzett örömét, hogy az eltelt évek alatt egyre több mecénás csatlakozott a szervezetéhez. Befejezésül megfogalmazta reményét arra nézve, hogy az Életút Tehetséggondozó Program zavartalan működésének biztosítására a jövőben tovább nő majd a szponzorok száma.

Ezután következett az Életút Nap gálaműsora, amelyen a Csányi Alapítvány által támogatott mind a 142 gyermek valamilyen formában számot adhatott az idei tanévben elért eredményeiről. Az eseményen természetesen részt vettek a gyermekek családtagjai, de jelen voltak az alapítvány mentorai, fejlesztőtanárai, a kuratórium tagjai és a támogatók is.

A műsor az *Emlékképek* című – az alapítvány elmúlt öt évéről készült – kisfilmmel, valamint dr. Csányi Sándor és Csermely Péter professzor köszöntőjével kezdődött. Ezt követően a diákoké lett a színpad, akik táncelőadásokkal, népi és dramatikus játékokkal, valamint egyéni produkciókkal bizonyították tehetségüket. A fellépők között volt a Csányi Band is, amelyet tavaly alapított a támogatott fiatalok pécsi csoportja. A produkciók mellett sor került az alapítvány által szervezett versenyek értékeléssel egybekötött eredményhirdetésére, a legjobb teljesítményt nyújtó tanuló díjának átadására és azon diákok névsorának ismertetésére, akik az idén Angliába utazhatnak nyelvi táborba.

2. kép
Részlet az ünnepi műsorból

A kétrészes előadás szünetében a vendégek megtekinthették az alapítvány elmúlt fél évtizedéről készült fotókiállítást és a gyermekek munkáiból (portfóliókból, rajzokból, házi dolgozatokból és makettekől) összeállított színes válogatást is.

3. kép
A támogatott gyerekek kiállítása

A hallottak és a látottak tükrében úgy vélem, helytálló, ha jelesre értékeljük a Csányi Alapítvány elmúlt öt évben végzett tevékenységét, és mindezek alapján indokolt az a reményünk, hogy a szervezet által működtetett tehetséggondozó program a jövőben még sok ötéves periódusból álló életutat járjon be.

Rigó, Balázs: Excellent at talent education. Report on the Életút Nap (Walk-of-Life Day) organized by the five-year-old Csányi Foundation

Az írás szerzőjéről

Rigó Balázs
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest, Magyarország
rodeszmeister[kukac]gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-0112-9546>